

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

PS-I.431.1.37.2025

PROTOKÓŁ

KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

**w Ośrodku Pomocy Społecznej w Łęknicy, ul. Żurawska 1,
68-208 Łęknica.**

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz.1214) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2025 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1065).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 228-1/2025 z 22 sierpnia 2025 r. – kierująca zespołem inspektorów;
- 2. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 228-2/2025 z 22 sierpnia 2025 r. – członek zespołu inspektorów;

przeprowadził, w okresie od 11 września 2025 r. do 6 listopada 2025 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Łęknicy (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania jednostki wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 11 września 2025 r. w obecności Pani Aliny Andrus Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy (w dalszej części protokołu wskazywanego jako Kierownika Ośrodka).

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc finansowa na rzecz klientów pomocy społecznej.
2. Usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie, specjalistyczne usługi opiekuńcze.
3. Wsparcie udzielane z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego.
4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.
7. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy;
- analizę Uchwał Samorządu regulujących zakres przyznawania świadczeń w ramach obszaru pomocy społecznej;
- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych Kierownika Ośrodka i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy, pocztą e-PUAP.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-22]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc finansowa na rzecz klientów pomocy społecznej.

a) Zasiłek stały

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 31.12.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 27 osób.

Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 9 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi - 10 osób).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 38% dokumentacji) osób korzystających z zasiłków stałych pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (2 osoby), umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (3 osoby). Osoby, których akta poddano kontroli – w orzeczeniach o niepełnosprawności - miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych

i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miały wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowego wsparcia osobom pobierającym zasiłek stały.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci, których akta poddano kontroli, to osoby w wieku: 41- 68 lat, objęte ubezpieczeniem zdrowotnym przez Ośrodek (4 osoby), przez członka rodziny (1 osoba). 4 osoby prowadziły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 1 osoba prowadziła wspólne gospodarstwo domowe z członkiem rodziny.

W zależności od sytuacji, klienci otrzymywali dodatkową pomoc w formie świadczeń pieniężnych tj. zasiłek celowy na zakup żywności z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłek celowy na pokrycie części kosztów leków oraz leczenia, zasiłek okresowy z powodu długotrwałej choroby, niepełnosprawności, paczki żywnościowe z Funduszu Europejskiego na Pomoc Żywnościową. 2 osoby pobierały również świadczenie w formie zasiłku pielęgnacyjnego.

W wywiadach środowiskowych - w planie pomocy - w pozycji inne formy wsparcia pracownicy socjalni dokonywali wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz wszystkich osób w ramach pracy socjalnej m.in.:

- rozmowy wspierające nt. sytuacji zdrowotnej;
- propozycja wsparcia psychologa;
- rozmowy nt. wsparcia ze strony rodziny;
- porady związane z gospodarowaniem budżetem domowym;
- pomoc w złożeniu wniosku w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności;
- wyjaśnianie znaczenia zapisów w dokumentach, w tym w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności.

[akta kontroli str. 691-709,728-790]

Zadanie realizowane bez uchybień.

b) Zasiłek okresowy

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r. wynika, że z zasiłków okresowych korzystało 12 osób, w tym 2 osoby z tytułu bezrobocia.

Na dzień kontroli, świadczenie pobierało 15 osób, w tym z tytułu bezrobocia 3 osoby.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 – 12 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 3 z tytułu bezrobocia;
- 2022 – 12 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 8 z tytułu bezrobocia;
- 2021 – 13 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 5 z tytułu bezrobocia;
- 2020 – 19 osoby pobierające zasiłek okresowy, w tym 14 z tytułu bezrobocia.

Na podstawie przedstawionej informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego ustalono, że 2 osoby z spośród 3 osób – objęte były wsparciem w przedziale czasu od 0 do 2 lat, 1 osoba z tej formy wsparcia korzystała powyżej 20 lat.

Wszystkie osoby wykazane na liście były w wieku produkcyjnym. Odsetek osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia w stosunku do wszystkich osób pobierających zasiłek okresowy wynosił 20%.

Kontroli poddano 3 teczki klientów, którym w badanym okresie przyznano zasiłek okresowy z powodu bezrobocia - co stanowi 100% wszystkich decyzji wydanych w powyższym zakresie.

Ponadto kontroli poddano dodatkowo 2 teczki klientów, którym w badanym okresie przyznano zasiłek okresowy z powodu: ubóstwa, alkoholizmu, potrzeby ochrony macierzyństwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Łącznie kontroli poddano 5 teczek świadczeniobiorców zasiłków okresowych - co stanowi 33% wszystkich wydanych decyzji.

Wszystkie osoby, którym przyznano zasiłek okresowy spełniały kryterium dochodowe. 4 osoby prowadziły samodzielnie gospodarstwo domowe. 1 osoba prowadziła gospodarstwo domowe wspólnie z członkiem rodziny. Wysokość przyznanych świadczeń wynosiła odpowiednio dla 4 osób 505,00 zł, natomiast dla 1 osoby 823,00 zł.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, okres na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala Ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Kontrolujący – na podstawie analizy udostępnianych akt - ustalili, że zasiłek okresowy w 2025 r. (do dnia kontroli) najczęściej był przyznawany na okres od 1 do 3 miesięcy.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie ubezpieczenia zdrowotnego, zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, oraz zasiłku celowego na zakup leków. Wszystkie osoby, których akta podano kontroli – nie były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) jako osoby bezrobotne.

Praca socjalna była realizowana ze wszystkimi beneficjentami świadczenia, zgodnie z występującymi potrzebami, które obejmowały między innymi:

- rozmowy wspierające;
- rozmowy motywujące do zmiany stylu życia,

- rozmowy nt. poszukiwania stałego zatrudnienia, w tym podjęcia zatrudnienia w Centrum Integracji Społecznej (CIS);
- wskazania miejsc, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc;
- podjęcie leczenia uzależnień;
- rozmowy nt. złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy;
- motywowania do podejmowania leczenia;
- pomocy w złożeniu wniosku w sprawie ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Z analizy akt wynika również, że z 1 osobą pobierającą świadczenie z powodu bezrobocia zawarto kontrakt socjalny, którego głównym celem była poprawa jakości życia oraz podjęcie leczenia (ocenę realizacji działań kontraktu zawartego 02.09.2025 r. - ustalono na 31.10.2025 r.).

Zdaniem zespołu kontrolnego Ośrodek nie w pełni wykorzystywał narzędzia pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego w przypadku osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia. Nie zawarł kontraktu m.in. z osobą, która z zasiłku okresowego korzysta ponad 20 lat.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRIPS-03 wg stanu na 31.12.2024 r. wynika, że w 2024 r. Ośrodek nie zawarł żadnego kontraktu socjalnego. W 2025 r. do dnia kontroli, Ośrodek zawarł 2 kontrakty socjalne.

[akta kontroli str. 106-172, 352-356]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje podjęcie bardziej skutecznych działań wobec beneficjentów pomocy społecznej, poprzez wykorzystywanie kontraktu socjalnego w ramach prowadzonej pracy socjalnej.

Ad. 2. Usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie, specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Zgodnie z zapisem art. 50 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy Uchwały Rady Miejskiej w Łęknicy – ze zmianami - w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Nie jest świadczona pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych realizowane było w oparciu o zapisy Uchwały Nr II.11.2014 r. Rady Miejskiej w Łęknicy - ze zmianami - w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat i trybu ich pobierania.

Ośrodek nie świadczył specjalistycznych usług opiekuńczych ani usług sąsiedzkich. Z wyjaśnień – pisemnych - Kierownika wynika, że nie było zainteresowania tą formą pomocy. Do dnia kontroli do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o tę formę wsparcia.

Koszt 1 godziny usług opiekuńczych zarówno w 2024 jak i 2025 r. wynosił 17,00 zł.

W sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 31.12.2024 r. Ośrodek wykazał, że usługi opiekuńcze były świadczone 17 osobom. Z przedstawionej kontrolującym w dniu kontroli – pisemnej - informacji wynika, że w na dzień kontroli z usług opiekuńczych korzystało 7 osób. Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili odmowy przyznania tej formy pomocy.

Analizie poddano - losowo wybrane - akta 5 klientów, którym przyznano usługi opiekuńcze – co stanowi 71 % wszystkich decyzji wydanych wg stanu na dzień kontroli. Klienci to osoby w wieku 73 – 83 lat. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych.

W przedłożonych aktach znajdują się zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i potrzebie zabezpieczenia pomocy w formie usług (1 osoba); 3 osoby posiadały orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem określonymi w pkt.6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji; 1 osobie przyznano usługi z tytułu wieku. Usługi opiekuńcze przyznane były na wniosek klientów - na czas określony.

Osoby, których akta poddano kontroli, miały własne świadczenia emerytalne z ZUS. 4 osoby ponosiły częściową odpłatność za świadczone usługi, 1- ponosiła odpłatność całkowitą. Klienci ponosili odpłatność stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności.

Klienci w decyzjach przyznających świadczenie mieli wyszczególniony okres na jaki usługi zostały przyznane, stawkę za godzinę usługi, procentowo podaną wysokość odpłatności. Nie był natomiast wskazany całkowity – miesięczny - koszt usług, liczba godzin usług oraz dni kiedy mają być świadczone. Zakres indywidualnie przyznanych usług określono w załączniku do decyzji.

W odniesieniu do powyższego Kierownik Ośrodka wyjaśniła (pisemnie), że przyjęła takie rozwiązanie, aby uniknąć konieczności częstych zmian decyzji z uwagi na zdarzające się zmiany godzin i dni sprawowania usług opiekuńczych, związanych np. z nieprzewidzianymi wizytami lekarskimi podopiecznego czy pobytem w szpitalu.

Pod koniec każdego miesiąca sporządzany jest harmonogram pracy opiekunki na kolejny miesiąc, na tej podstawie wystawiana jest Karta pracy opiekuna. Karty pracy podpisywane są przez podopiecznego po wykonaniu usługi. Stanowią one podstawę do rozliczania godzin pracy u danego klienta, następnie są przekazywane przez pracownika socjalnego do sprawdzenia i zatwierdzenia przez Kierownika Ośrodka. Na tej podstawie naliczana jest opłata za świadczone usługi opiekuńcze dla każdego podopiecznego.

Zakres przyznanych usług był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ośrodek w kontrolowanym okresie nie realizował usług w dni wolne od pracy.

Na podstawie analizy kontrolowanej dokumentacji ustalono, że 4 osoby prowadziły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 1 - wspólne z członkiem rodziny. Z zapisów wywiadu środowiskowego wynikało, że Klienci prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe mieli zapewnione wsparcie członków rodziny (3 osoby).

W kontrolowanym okresie nie realizowano usług opiekuńczych w dni wolne od pracy. Wg pisemnych wyjaśnień Kierownika - osoby wymagające usług mają wsparcie osobiste ze strony członków rodziny lub opiekunki przez nich wynajętej, także sąsiadów. Ponadto nikt nie zgłaszał potrzeby usług w dni wolne od pracy. Jednocześnie pracownik socjalny regularnie odwiedza klientów i w razie potrzeby udziela stosownego wsparcia.

Trzech klientów to osoby leżące, z czego:

- 1 osoba miała zapewnione wsparcie członka rodziny mieszkającego obok;
- 2 osoby miały wsparcie członków rodziny mieszkających lub pracujących w innej miejscowości;
- 2 – spośród tych osób - miały dodatkowo wynajętą przez rodzinę opiekunkę, która świadczyła usługi w dni wolne od pracy oraz pomoc sąsiadów. Osoby te miały do dyspozycji sprzęt ortopedyczny tj. wózek inwalidzki, chodzik, jedna osoba - łóżko rehabilitacyjne;
- 1 z osób leżących korzysta z opaski bezpieczeństwa (odmówiła skierowania do domu pomocy społecznej);
- 2 osoby odmówiły korzystania z opaski bezpieczeństwa.

W wywiadach środowiskowych pracownik socjalny nie w każdym przypadku odnotowywał rodzaje wsparcia jakiego udzielał klientom (w jednym przypadku brak takiej informacji).

Wątpliwości kontrolujących budzi fakt pozostawiania osób samotnie mieszkających, leżących w miejscu zamieszkania nawet przy zapewnieniu kilku godzin usług opiekuńczych i wsparciu członka rodziny nie zamieszkującego razem. Osoba leżąca ma często potrzeby wykraczające poza to, co można zapewnić w krótkim czasie, np. podawanie leków o określonych porach, czy zmiana pozycji ciała, by zapobiec odleżynom, pojenie, karminie. Kilka godzin usług dziennie nie zastąpi całodobowej opieki jeśli osoba leżąca jest niesamodzielna.

W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni podejmowali działania: m.in. utrzymywali kontakt z rodziną klientów, pomagali w sprawach zaopatrzenia w sprzęty ortopedyczne, umawiali wizyty lekarskie, rozmawiali na temat potrzeby zmiany nawyków żywieniowych, rzucenia palenia, motywowali do poprawy relacji z rodziną. Proponowali udział w programie Korpus Wsparcia Seniora – zaopatrywali klientów w opaskę bezpieczeństwa, oraz sprawdzali jej działania, rozmawiali na temat skierowania do domu pomocy społecznej. Sprawowali nadzór nad realizacją usług poprzez cyklicznie odwiedziny swoich podopiecznych i monitorowanie pracy opiekunki u danego klienta. Z wizyt u poszczególnych podopiecznych sporządzali notatki służbowe, następnie przedkładali Kierownikowi Ośrodka.

Ośrodek zatrudniał opiekunkę w formie umowy o pracę oraz umowy zlecenia.

Zespół kontrolny ustalił, że Ośrodek zatrudniał 1 opiekunkę w ramach umowy o pracę, oraz 1 opiekunkę na podstawie umowy zlecenie. Osoba zatrudniona na umowę zlecenie została skierowana z Centrum Integracji Społecznej i świadczyła pracę w zależności od potrzeb.

Opiekunki prowadzą karty pracy, w których określona jest data, czas i liczba godzin usług opiekuńczych. Wykonanie usługi potwierdzane jest podpisem podopiecznego bądź jego przedstawiciela ustawowego i zatwierdzone przez pracownika socjalnego.

[akta kontroli str. 173-238;331-343;517-539;563-612;686-690;719-727]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół sugeruje, w przypadku osób leżących, całkowicie niesamodzielnych, rozważenie kierowania do placówki całodobowej, gdzie będą miały zapewnioną opiekę stosownie do indywidualnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia. Jednocześnie wskazane jest w rodzinnych wywiadach środowiskowych zawieranie więcej informacji o możliwościach wsparcia ze strony środowiska, placówek, rodziny.

Ad. 3 Wsparcie udzielane z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- sprawozdania resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2021, 31.12.2022, 31.12.2023, 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek udzielał wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 wg stanu na 31.12.2024 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 9 rodzin, w tym 6 niepełnych, 3 wielodzietnych.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 r. – 13 rodzin, w tym 9 rodzin niepełnych i 5 rodzin wielodzietnych;
- 2022 r. – 13 rodzin, w tym 8 rodzin niepełnych i 4 rodzin wielodzietnych;
- 2021 r. – 14 rodzin, w tym 12 rodzin niepełnych i 3 rodziny wielodzietne.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zespół kontrolny ustalił, że - na dzień kontroli – z pomocy Ośrodka korzystało 5 rodzin.

W odniesieniu do spadku liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy - w stosunku do 31 grudnia 2024 r. - Kierownik wyjaśniła – ustnie - że rodziny najczęściej nie kwalifikowały się do świadczeń z pomocy społecznej, radziły sobie samodzielnie z własnych zasobów finansowych. Okresowo korzystały z dożywiania z programu „Posiłek w szkole i w domu” - posiłki dla dzieci w szkole i przedszkolu, zasiłki celowe na zakup żywności. Rodziny otrzymywały również wsparcie w formie paczek żywnościowych z programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową, specjalnego zasiłku celowego z przeznaczeniem na leczenie.

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin (100% dokumentacji) korzystających ze wsparcia w tym zakresie. Były to rodziny w przedziale wiekowym od 33 do 56 lat:

- 3 niepełne, wielodzietne (3 dzieci) – rodziny tzw. patchworkowe. Objęte były wsparciem asystenta rodziny, w tym 2 rodziny objęte zarówno nadzorem asystenta rodziny jak i kuratora;
- 1 rodzina wielodzietna, pełna (5 dzieci), objęta nadzorem asystenta rodziny oraz kuratora ;
- 1 rodzina niepełna (2 dzieci), objęta nadzorem asystenta rodziny oraz kuratora.

Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim:

- samotne rodzicielstwo - rodzina niepełna;
- problemy zdrowotne;
- niepełnosprawność;
- zaniedbanie obowiązku szkolnego;
- nieumiejętności gospodarowania budżetem;
- niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze, problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że rodzinom świadczone pracę socjalną: udzielano pomocy w sporządzaniu pism urzędowych, wypełnianiu wniosków, umawiano wizyty w poradniach, spotkania z psychologiem szkolnym, wychowawcą, radcą prawnym. Rodziny informowane były też o możliwościach uczestnictwa w zajęciach dla rodziców podnoszących kompetencje wychowawcze organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie lub Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Pracownik socjalny bądź asystent rodziny pomagali ustalić termin warsztatów. Rodziny objęto również

pomocą finansową. Podejmowane działania pracownik socjalny odnotowywał w wywiadach środowiskowych (w jednym przypadku brak wpisu). Prowadzona praca z rodziną była zindywidualizowana i miała na celu przezwyciężenie napotkanych trudności. Podpisano 2 kontrakty socjalne z rodzinami, których celem było: poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (w jednym przypadku), poprawa funkcjonowania w prowadzeniu gospodarstwa domowego (w drugim przypadku). Ocena realizacji działań ustalonych w kontraktach socjalnych nastąpi 31 grudnia 2025 r.

Współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym.

Kontrolujący przeanalizowali zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Na podstawie udostępnionej dokumentacji, kontrolujący ustalili, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań. Pracownik socjalny z asystentem rodziny odbywał cykliczne spotkania, podczas których wymieniali informacje nt. funkcjonowania rodzin, ustalali cele do realizacji, omawiali plany pracy z rodziną oraz postępy w ich realizacji. Wspólnie uczestniczyli w spotkaniach m.in. w placówkach oświatowych, w Powiatowym centrum Pomocy Rodzinie.

[akta kontroli str. 358-516;613-685;713-718]

Zadanie realizowane bez uchybień. Jednocześnie kontrolujący sugerują szersze dokumentowanie wspólnych działań pracownika socjalnego z asystentem rodziny również w rodzinnych wywiadach środowiskowych, kartach pracy socjalnej.

Ad. 4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej - osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- akta 5 klientów korzystających z pomocy z powodu bezdomności;
- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- dane z rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Gmina - w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w schronisku dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Miejskiej w Łęknicy.

W toku czynności kontrolnych Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Łęknica podpisała 3 umowy na zabezpieczenia schronienia dla swoich mieszkańców:

- ze Stowarzyszeniem MONAR w Lutynce (umowa z 23.11.2017 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych w Lutynce na okres na czas nieokreślony;
- z organizacją Akcja Humanitarna ŻYCIE w Żarach (umowa z 09.06.2025). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych mężczyzn w Mirostowicach Górnych 78 na okres 09.06.2025 – 30.06.2026 r.;
- ze Stowarzyszeniem Pomocy Bliźniemu Mar-Kot w Ożarowie Mazowieckim (umowa z 01.09.2025). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi w Ożarowie Mazowieckim, Szreńsku, Przyłęku, Poznaniu, Wolanowie, Wysokiem Mazowieckim, Pabianicach, Jabłonie Lackiej na okres 01.09.2025 – 31.12.2025 r.

Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych i w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi reguluje Uchwała nr XXVIII.175.2021 Rady Miejskiej w Łęknicy z dnia 29.04.2021 r.

Gmina Łęknica nie zaktualizowała informacji o oferowanych formach wsparcia w Rejestrze Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia.

Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 53. W Rejestrze dostępna jest jedynie informacja o możliwości pobytu osób bezdomnych w Schronisku w Lutynce prowadzonego przez Stowarzyszenie MONAR.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach:

tj. noclegowni i ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze mogą być dostosowane do występujących potrzeb osób bezdomnych z gminy Łęknica.

Ośrodek zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb. Praca socjalna z klientami była adekwatna do ich potrzeb.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r., udzielił pomocy z tytułu bezdomności 3 osobom. Na dzień kontroli Ośrodek udzielił z tytułu bezdomności wsparcia 8 osobom.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 63% osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia.

Zespół kontrolny ustalił, że osoby których akta poddano kontroli pobierają świadczenia z pomocy społecznej w formie: ubezpieczenia zdrowotnego, zasiłku okresowego, zasiłku

celowego na zakup żywności z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłku celowego na niezbędne potrzeby życiowe oraz paczek żywnościowych w ramach FEPŻ.

Analiza akt wskazuje, że:

- 2 osoby korzystały z wsparcia schroniska dla osób bezdomnych;
- 3 osoby przebywały w barakach na targowisku miejskim w Łęknicy.

Osoby przebywające w placówkach dla osób bezdomnych były tam kierowane zgodnie z zawartymi porozumieniami. Z analizy rodzinnych wywiadów środowiskowych wynika, że w ramach pracy socjalnej, prowadzone były rozmowy motywacyjne dot. zmiany stylu życia, do podjęcia leczenia oraz uzależnienia od alkoholu. W oby przypadkach była również prowadzona konsultacja z kierownikiem schroniska w sprawie funkcjonowania ww. osób w schronisku dla osób bezdomnych.

Z osobami przebywającymi w przestrzeni publicznej – barakach - praca socjalna polegała m.in. na motywowaniu, zachęcaniu do zmiany stylu życia, skorzystania ze wsparcia oferowanego w schronisku dla osób bezdomnych, podejmowania leczenia odwykowego, podjęcia zatrudnienia (również w formie CIS), ubiegania się o lokal mieszkalny z zasobów gminy. Z analizy akt tych klientów oraz ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że w środowisku funkcjonują oni prawidłowo. Nie wyrażają zgody na wsparcie w formie schroniska dla osób bezdomnych (stosowne oświadczenia klientów). Sytuacja bytowa i zdrowotna ww. osób jest monitorowana przez pracowników socjalnych. Wszystkie osoby mają codziennie zapewniony ciepły posiłek.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie zawierał z osobami bezdomnymi Kontraktów socjalnych. Nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie zawierał z osobami bezdomnymi indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz kontraktów socjalnych. Brak informacji o ww. programach sporządzonych z osobami przebywającymi w schroniskach dla osób bezdomnych, przez pracownika socjalnego zatrudnionego w tej placówce. Z ustnych wyjaśnień kierownika Ośrodka wynika, że pracownik socjalny omawiał z kierownikiem schroniska - w którym przebywały osoby z gminy Łęknica – kwestie bieżącego zachowania, funkcjonowania w środowisku, stanu zdrowia, radzenia sobie z uzależnieniami oraz podejmowanych prób usamodzielnienia.

[akta kontroli str. 51-105;283-287;344-346;731-734;735;736]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Zespół kontrolny sugeruje wykorzystywanie dodatkowych narzędzi pracy socjalnej z osobami bezdomnymi w formie

indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności/kontraktów socjalnych. Wskazane jest dalsze monitorowanie osób bezdomnych przebywających w przestrzeni publicznej.

Ad. 5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2024 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2024 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Łęknica wynosiła - 102 osoby (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (2.600 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2024 r.) stanowiła ok. 3,92% populacji.

Na terenie miasta i gminy Łęknica nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – gmina będzie zawierała stosowne porozumienia międzygminne w sprawie zabezpieczenia potrzeb osób w ŚDS na terenie gminy ościennej.

Z ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że rodziny w których przebywają osoby z zaburzeniami psychicznymi, są informowane o możliwości uczestnictwa w zajęciach w ŚDS w Żarach (w aktach klientów stosowne zapisy o propozycji uczestnictwa w ośrodku wsparcia). Gmina nie posiada porozumień międzygminnych w zakresie zabezpieczenia potrzeb mieszkańców z gminy Łęknica.

Na dzień kontroli, żadna osoba nie uczestniczyła w zajęciach ww. placówki. W przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – gmina podejmie stosowne działania w celu zawarcia porozumienia międzygminnego w sprawie zabezpieczenia potrzeb osób w ŚDS na terenie gminy ościennej.

Gmina Łęknica nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej tj. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób

z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu znacznym i umiarkowanym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc była dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 19 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 10 osób (tj. 53%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U, 02-P z tego: 6 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 4 - w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe. Najmłodsza osoba na dzień kontroli – miała 26 lat, a najstarsza 58 lat.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 świadczeniobiorców (tj. 83%) korzystających z zasiłków stałych. Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie poza zasiłkiem stałym, 1 osoba otrzymała zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” oraz paczki żywnościowe z programu FEPŻ; 2 osoby pobierały zasiłek pielęgnacyjny. Wszystkie osoby prowadzą samodzielnie gospodarstwo domowe, mają uregulowaną sytuację mieszkaniową (2 osoby mieszkają samodzielnie).

Wśród badanych, 4 osoby legitymowały się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, 1 - stopniem znacznym. niepełnosprawności. W przypadku 1 osoby zapisy w orzeczeniu o niepełnosprawności, wskazują na konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki.

Ponadto 1 osoba wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej, 4 osoby zatrudnienia (praca w warunkach chronionych/zakładach pracy chronionej).

Wśród badanych, 1 osoba mająca orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności (wg adnotacji w aktach klienta) – pozostaje pod stałą opieką rodziny, która pomaga w codziennym funkcjonowaniu oraz podejmowanym leczeniu. W ocenie Ośrodka oraz rodziny - nie zachodzi potrzeba wsparcia w formie usług opiekuńczych. Rodzina na bieżąco monitorowana przez pracowników socjalnych Ośrodka.

Praca socjalna była realizowana ze wszystkimi klientami. W wywiadach środowiskowych, w zakładce praca socjalna / inne formy pomocy – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy m.in.:

- rozmowa wspierająca w chorobie oraz nt. zdrowia;
- rozmowa o wskazaniach zawartych w orzeczeniu o niepełnosprawności;

- motywowanie do skorzystania z pomocy lekarza psychiatry oraz psychologa;
- motywowanie do uczestnictwa w zajęciach ŚDS;
- rozmowa wspierająca i motywująca do zachowania abstynencji alkoholowej.

W przypadku 1 osoby z 4 osób mających wskazania do zatrudnienia, podejmowano działania w zakresie aktywności społecznej. Z analizy dokumentacji wynika, że pomimo wskazań do zatrudnienia w warunkach chronionych –obecny stan zdrowia klientów nie pozwala na podjęcie zatrudnienia (w trakcie leczenia). 2 osoby mające wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej, nie są zainteresowane wsparciem ww. formie.

[akta kontroli str.133-172;352-356]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje - w celu zabezpieczenia potrzeb mieszkańców z gminy Łęknica - zawarcie porozumień międzygminnych z jednostkami na terenie których funkcjonują ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ad. 6. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa.

W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2024 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2024 – 2025 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 2 osób (tj. 100%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2024 r. wydatkowano na ten cel kwotę 327.111,12 zł, natomiast na 2025 r. zaplanowano 337.780,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r. w domach pomocy społecznej przebywało 5 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina. Natomiast na dzień kontroli w DPS przebywało 6 mieszkańców.

W 2024 r. – do dnia kontroli - skierowano jedną osobę. Pozostałe osoby przebywające w dps otrzymały skierowania w 2016, 2018, 2021 i 2022 r.

Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili odmów skierowania do placówki.

Zbadano dokumentację 3 klientów, którzy na dzień kontroli przebywali w DPS. Klienci to osoby w wieku od 21 do 75 lat, posiadały orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym (2 osoby) i znacznym (1 osoba).

Postępowanie w sprawie kierowania do domu pomocy społecznej powinno być prowadzone bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. Wydanie decyzji o skierowaniu następowało w ciągu 22 dni (1 osoba), w ten sam dzień (1 osoba), w ciągu 3 miesięcy (1 osoba).

Powodem, dla którego osoba oczekiwała 3 miesiące na skierowanie do DPS było leczenie szpitalne.

Decyzje Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o umieszczeniu w placówce wydawane były w przedziale od jednego do dziewięciu dni od wydania decyzji o skierowaniu. Zespół kontrolny ustalił, że 1 osoba zamieszkała w placówce w dniu wydania przedmiotowej decyzji, dwie w ciągu tygodnia od wydania decyzji o umieszczeniu.

Ośrodek zapewniał wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

Ocenie poddano zabezpieczenie potrzeb osób kierowanych do domów pomocy społecznej. Na podstawie udostępnionej informacji ustalono, że przed umieszczeniem osoby miały zapewnione wsparcie, w tym także wsparcie finansowe:

- jedna osoba korzystała z usług opiekuńczych, również w godzinach popołudniowych i w dni wolne od pracy;
- jedna osoba przebywała w szpitalu;
- jedna zamieszkiwała w Domu Dziecka.

Gmina prowadziła postępowanie w stosunku do osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za członka rodziny umieszczonego w domu pomocy społecznej.

Ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w domu pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z zapisami Art. 61. ustawy o pomocy społecznej „Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,

2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,

3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;

2) małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2: Decyzje o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

W okresie objętym kontrolą prowadzono jedno postępowanie w oparciu o art. 61 ustawy o pomocy społecznej w stosunku do osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za członka rodziny umieszczonego w domu pomocy społecznej. Podpisano umowę na podstawie art. 103 ustawy jak wyżej o odpłatności za pobyt w DPS członka rodziny.

[akta kontroli str. 27-50;710-712]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Ad. 7. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 ustawy o pomocy społecznej) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy;
- akt osobowych Kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03, MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń Ośrodka – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały, upoważnienia i zarządzenia Burmistrza Łęknicy oraz kierownika Ośrodka w Łęknicy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęknicy działa na podstawie Uchwały Miejskiej Rady Narodowej w Łęknicy z dnia 22 lutego 1990 r. w sprawie Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy. W Ośrodku obowiązuje Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy Nr 7.2018 z dnia 6 sierpnia 2018 r. (z późniejszymi zmianami).

Kierownik Ośrodka posiada stosowne upoważnienie m.in. do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Upoważnienie z 02.01.2008 r. Burmistrza Łęknicy).

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz obsługi klienta. Budynek w którym znajduje się Ośrodek posiada bariery architektoniczne.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęknicy funkcjonuje przy ul. Żurawskiej 1 w Łęknicy. Ośrodek funkcjonuje w 2 piętrowym budynku, pomieszczenia są dostępne na każdej kondygnacji. Do budynku przynależy podjazd dla osób z niepełnosprawnością ruchową, w tym poruszających się na wózku inwalidzkim. Brak windy na poszczególne kondygnacje, nie stanowi przeszkody w dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Osoby z niepełnosprawnością ruchową są przyjmowane - w części parterowej budynku tj. sali posiedzeń lub w holu przy stoliku.

Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. W części parterowej znajduje się 1 pokój dla 2 pracowników socjalnych; na 1 piętrze - 1 pokój dla 1 pracownika socjalnego oraz pokój pracownika ds. świadczeń rodzinnych; na 2 piętrze - pokój kierownika Ośrodka.

Każdy pracownik socjalny przyjmuje klientów w swoim pokoju – zgodnie z wyznaczonym rejonem opiekuńczym. W przypadku konieczności przeprowadzenia indywidualnej rozmowy – klienci są przyjmowani w sali posiedzeń na parterze budynku.

Budynek posiada miejsca parkingowe, w tym miejsce dla osoby z niepełnosprawnością. W budynku funkcjonuje również Urząd Miejski w Łęknicy.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałek w godzinach 7.00 – 16.30, wtorek – czwartek w godzinach 7.00 – 15.00, piątek w godzinach 7.00 – 13.30.

Ośrodek posiada wyodrębnione 3 rejony opiekuńcze – zgodne ze stanem zatrudnienia pracowników socjalnych.

W Ośrodku prowadzony jest dziennik korespondencyjny, gdzie ewidencjonowana jest wszelka korespondencja, w tym wnioski i podania. Wizyty osobiste oraz zgłoszenia telefoniczne są rozpatrywane przez pracowników Ośrodka bez zbędnej zwłoki.

Decyzje administracyjne są odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka lub przekazywane drogą pocztową – za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Wszyscy pracownicy Ośrodka mają możliwość skorzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Miasta w Łęknicy - na bieżąco w formie telefonicznej lub e-mail. Osobista porada prawna jest możliwa po wcześniejszym wyznaczeniu terminu. Dla mieszkańców gminy oraz klientów Ośrodka, radca prawny zatrudniony ww. Urzędzie jest dostępny 1 raz w miesiącu po wcześniejszym umówieniu (terminy/ dni spotkań wyznacza Burmistrz Miasta Łęknica).

Na dzień kontroli Ośrodek spełniał określone zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania

zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypadało 867 mieszkańców (liczba mieszkańców ogółem – 2.600 – stan na 31.12.2024 r. dane GUS) oraz 37 środowisk objętych pracą socjalną (łącznie 112 rodzin objętych pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 31.12.2024 r.).

Osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika Ośrodka posiada kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej Ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada ukończone szkolenie specjalizacyjne z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Zatrudniona w Ośrodku od 01.04.1998 r. Na stanowisku p.o. Kierownika Ośrodka od 01.09.2006 r., na stanowisku Kierownika Ośrodka od 01.01.2008r.

Pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych (BS, MM, MB) wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek w jego pełnej wysokości.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych m.in. w obszarze ustawy o pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej, wspierania rodziny systemu pieczy zastępczej, procedury niebieskiej karty, superwizji oraz bezpieczeństwa pracownika socjalnego. Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczył w szkoleniach merytorycznych.

[akta kontroli str. 23-26;239-282;288-330;357;540-562;691-709]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków stałych.
2. Ośrodek realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.
3. Brak wykorzystywania dodatkowych narzędzi pracy socjalnej w formie kontraktów socjalnych ze świadczeniobiorcami zasiłku okresowego z powodu bezrobocia.
4. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Zakres usług opiekuńczych był dostosowany do indywidualnych potrzeb klientów.
5. Zespół kontrolny sugeruje, w przypadku osób leżących, całkowicie niesamodzielnych, rozważenie możliwości zapewnienia całodobowej, profesjonalnej opieki stosownie do indywidualnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia.
6. Zespół kontrolny sugeruje w rodzinnych wywiadach środowiskowych zawierać więcej informacji o działaniach pracownika socjalnego, w tym o możliwościach wsparcia ze strony środowiska, placówek, rodziny.
7. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
8. Zespół kontrolny sugeruje szersze dokumentowanie wspólnych działań pracownika socjalnego z asystentem rodziny również w rodzinnych wywiadach środowiskowych, kartach pracy socjalnej.
9. Pracownik socjalny współpracuje z asystentem rodziny na każdym etapie postępowania.
10. Ośrodek zawierał kontrakty socjalne z osobami korzystającymi ze wsparcia z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczych.
11. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
12. Informacje o oferowanych formach wsparcia nie są na bieżąco aktualizowane w Rejestrze Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia.
13. Osoby bezdomne przebywają w przestrzeni publicznej. Wskazane jest dalsze

monitorowanie ich sytuacji, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym.

14. Brak wykorzystywanie dodatkowych narzędzi pracy socjalnej z osobami bezdomnymi w formie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności lub kontraktów socjalnych.
15. Na terenie gminy Łęknica nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy. W przypadku potrzeby – gmina będzie kierować osoby zainteresowane do Środowiskowego Domu Samopomocy w Żarach. W celu zabezpieczenia potrzeb mieszkańców z gminy Łęknica, sugeruje się zawarcie stosownego porozumienia z gminą, na terenie której funkcjonuje ŚDS.
16. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
17. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
18. Ośrodek prowadzi postępowania w stosunku do rodzin zobowiązanych do wnoszenia opłaty na rzecz członka rodziny umieszczonego w dps (art. 103 uops).
19. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały, upoważnienia i zarządzenia Burmistrza Łęknicy oraz Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy.
20. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Stwarzają możliwości realizacji zadań.
21. Ośrodek spełnia wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych.
22. Osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika Ośrodka posiada wymagane kwalifikacje zawodowe.
23. Wszystkie osoby zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego posiadają wymagane kwalifikacje zawodowe. W badanym okresie podnosili kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 11, 12 stanowią uchybienia.

Wnioski ujęte w punkcie 3, 5, 6, 8, 13, 14, 15 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego. Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Łęknicy, pod pozycją nr 32.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2025 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Dyrektora Wydziału Polityki

Spółecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęknicy, drugi Burmistrzowi Łęknicy, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

Kierownik Ośrodka:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

Gorzów Wielkopolski, dnia 12.11.2025 r.

Łęknica, dnia 14.01.2025 r.